

Nr 421.

Av herr **Herou m. fl.**, om *avslag å Kungl. Maj:ts proposition, nr 76, angående åtgärder till sockerbetsodlingens stödjande.*

I kungliga propositionen nr 76 föreslås vissa ytterligare extra åtgärder för stödjande av sockerbetsodlingen.

När frågan om förhöjning av understödsbeloppet åt sockernäringen framfördes vid 1929 års riksdag, betonades från förslagsställarna, att det då var fråga om ett ytterligare understöd av *tillfällig natur*. Man förespeglade, att det vara fråga om ett provisorium, till dess utredningen kunde ge bättre hållpunkter för bedömandet av denna näringsgrens framtida möjligheter. Det gjordes till och med förespeglningar om att för följande år *behov* av tullförhöjning kunde utebliva. Dåvarande departementschef anförde: »Den föreslagna åtgärden är av *tillfällig karaktär*, i det den förutsätter att, därest icke statsmakterna på grund av fortsatt behov av liknande åtgärd även för nästa år annorlunda besluta, den hittills gällande tullsatsen å socker ånyo skall bli gällande — — —».

Åtgärdernas tillfälliga karaktär betonades jämväl även av utskottet, som förordade subvention, och av vissa reservanter, som understödde regeringens förslag. Subventionslinjens förespråkare (socialdemokrater och frisinna) betonade den »*tillfälliga karaktären*» med hänsyn till begärd utredning angående sockerproduktionens allmänna läge och förutsättningar.

Denna utrednings resultat ger ingen anledning antaga, att betodlingen i Sverige skulle ha möjligheter att uthärda konkurrens med andra länder, som ha gynnsammare möjligheter för produktion av socker. Sockersakkunniga framhöllo: »Trycket utifrån — — — vore dock fortfarande mycket kännbart och hade under senaste året högst väsentligt skärpts».

I motiveringen till det förslag, som år 1931 ställdes i proposition nr 42, uttryckte sig departementschefen lika hopplöst om de möjligheter, som skulle avvaktas vid förslag till »*tillfälliga*» åtgärder 1929.

Departementschefen anförde å sid. 37: »Att med någon större grad av säkerhet bedöma den kommande utvecklingen av världsmarknaden för socker är icke möjligt. *De båda senaste årens erfarenheter med oavbrutet prisfall och allt mer försämrat läge för sockerproduktionen runt om i världen hava jävat riktigheten av tidigare gjorda antaganden om krisens snart övergående natur.* (Kurs. av mot.) I motsats till vad som förväntats, hava

Bilhang till riksdagens protokoll 1932. 4 saml. 88 häft. (Nr 421—422.)

de genom bristande jämvikt mellan världsproduktion och världskonsumtion förefintliga, redan förut mycket stora lagerbestånden av socker i exportländerna under 1930 än ytterligare stegrats. Uppenbart är, att detta förhållande verkar i hög grad pristryckande. Den av 1929 års sockersakkunniga nu förebragta utredningen giver icke heller vid handen, att ljusning i läget är att förvänta för det nya året».

Icke heller i årets proposition kan spåras någon optimism. Departementschefen börjar sin betraktelse med följande ord: »Läget å den internationella sockermarknaden kännetecknas allttjämt i hög grad av osäkerhet. — — — På grund av den ovisshet, som vidlåder den kommande ekonomiska utvecklingen, samt med hänsyn till osäkerheten på den internationella valutamarknaden kan man i nuvarande läge näppeligen göra något mera säkert antagande om den sannolika utvecklingen beträffande sockerpriset å den internationella marknaden».

Då sålunda möjligheterna för sockerproduktionen visa sådana tendenser, borde riksdagen i konsekvens med uttalanden vid 1929 års riksdag avveckla ytterligare understöd åt sockerproduktionen.

För oss är avgörande att de små inkomsttagarna, arbetarna och huvudparten av landets jordbrukare, icke alls kunna gagnas av de åtgöranden, som föreslås angående ytterligare subvention åt betodlingen.

»Skydd» få högst 21,000 betodlare, varav ensamt i Skåne 15,000, fördyring av sina omkostnader få cirka 400,000 jordbrukare. Som skyddsåtgärd för jordbruket karakteriseras saken av att endast åtta tiondels (0.8) procent av åkerarealen i landet normalt upptages av betodling.

Under gnäll om nödvändigheten av att uppehålla sockernäringen har svenska staten sedan 1907 genom sockertullen, och därmed genom fördyring över världsmarknadspriset å socker, plockat ur befolkningens portmonnär ungefär fyrahundra femtio (450) miljoner kronor. Härav har mera än $\frac{1}{4}$ gått till statskassan. På denna tid har »sockernäringen» inklusive betodlingen mottagit mera än 300 miljoner kronor i »skydd» och dessa summor ha avpressats arbetarna och bönderna. Man har skyddat jordbrukarna på landets bästa brukningsdelar och flått och skinnat, rövat från dem, som i första hand — om någon — bort ha understöd: brukarna på de karga tegarna i de fattiga landsändarna.

Jordbruket är numera i betryckt läge även i betodlingsdistrikten, men förhållandena för jordbruket i andra orter i Sverige är lika dåligt. Utan att ställa oss avvisande till lämpliga anslag för jordbruket, måste vi uppträda som motståndare till det system, som hittills tillämpats, d. v. s. att man understödjer jordbruk i vissa delar av landet och på sådant sätt att dessa stödåtgärder lägga ytterligare bördor på den stora huvudmassan av landets jordbrukare.

Rapporterna från vissa mellansvenska och än mer norrländska socknar tala om i allra högsta grad nödlidande jordbrukare. Torparna och småbrukarna, arrendatorerna i flertalet norrländska orter tryckas oerhört

svårt av fattigdom och äro fruktansvärt skuldsatta. För räntors och skatters betalande äro de beroende av den inkomst, som kan erhållas vid skogs- och flottningsarbeten. På grund av förminskade arbetstillfällen uteblir ofta den behövliga inkomsten. Det finnes otaliga exempel på huru dessa proletära jordbruksgrupper få sälja häst, kor eller inventarier för att klara skatterna. Dessa jordbrukare kunna ofta icke avvinna jorden mera i bruttointkomst per hektar än den summa, som genom tullunderstöd givits åt betodlarna. Kan det då vara rimligt att riksdagen ytterligare skall gynna jordägarna i betodlingsdistrikten utöver vad som redan skett?

Även ur synpunkten om betodlingens ytterligare uppmuntran för beredande av arbetsförtjänster är regeringens förslag lika hopplöst oriktigt.

Det har påvisats, att arbetsinkomsten vid betodlingen och arbetslönerna vid råsockerfabrikerna uppgick till 16 miljoner kronor och att nuvarande sockertull betyder en brandskattning per år av 20 miljoner kronor, varav 15—16 miljoner kronor kommer sockerproduktionen till godo! Att alltså den summa, som utpressas genom tullskyddet, motsvarar hela arbetsförtjänsten samt den icke dåliga vinst, som sockerfabrikerna ger åt sina innehavare.

Enligt uppgifter i kungliga propositionen nr 7 vid 1929 års riksdag skulle på betfälten utföras c:a 1.600.000 dagsverken. Detta utgör således ungefär 40 dagsverken per hektar sockerbetsareal. Den sockersubvention, som genomfördes 1930, motsvarade således nära 5 kronor för varje i betodlingen utfört dagsverke. Även om betodlingen helt nedlades, skulle således kontant arbetslöshetshjälp till var och en därigenom arbetslös ej vara mera betungande än den subventionspolitik, som genomfördes 1930.

Dock är det uppenbart, att även om sockerbetsodlingen nedlägges, så komme icke landets bästa jord att ligga obrukad eller råsockerfabrikationen att upphöra. När betodlingen 1926 inskränktes att omfatta endast 4,117 hektar, d. v. s. 9—10:de delen av normal odling, så blev därav icke de fruktansvärda konsekvenser ifråga om arbetslöshet, som eljest i tullpropagandan brukar utmålas.

I årets förslag frånträder regeringen sin tidigare tillkännagivna »grundsats» om att extra stöd åt sockerbetsodlingen bör betalas av dem, som ha bärkraft därtill. Nu föreslås, att med ett av sockerbolagen utfört minimipris av 2 kronor 30 öre per deciton betor giva dessa bolag importmonopol under statlig kontroll och garanti för ett visst pris i fråga om krossmelis av 31 öre per kilogram.

Konsumenterna få sålunda genom högre sockerpriser betala understödet åt betodlingen och sockerfabrikanterna! Hela understödet åt sockerproduktionen kommer att uttagas dels med tullar och dels genom ett system, som har konsumtionstullarnas hela förhatliga innebörd.

Vi hemställa,

att riksdagen måtte besluta avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 76.

Stockholm den 13 februari 1932.

Viktor Herou.

Aug. Spångberg.

Oscar Öhman.

Verner Karlsson.

Nils Flyg.

K. Kilbom.

Edoff Andersson.

J. P. Dahlén.
